

אבות תקנום

תמצית סוגיות ה"דף היומי"

מתוך "דרך ישרה" מסכת קידושין

דפים טז - כב, פרשת שמיני תשע"ז

דרך ישרה תמצית הדף

דף ט"ז

*אמה בשטר. *קנין עצמו בעברי. *אמה במיתת אביה. *למי מעניקים.

א. אמה נקנית בשטר מנלן 1. לעולא אם אחרת יקח הוקשה לקידושין, וכרב הונא דהאדון כותב לשטר. וקרא דלא תצא כצאת העבדים, אתי למעוטי ראשי איברים. 2. לר"ח דאב כותב, מלא תצא כצאת העבדים אבל נקנית בשטר כעבדים. אבל אמה לא נקנית בחזקה, שנא' והתנחלתם אותם, או מאם אחרת דהוקשה לאשה.

ב. במה עבד עברי ואמה קונים עצמם ומנין 1. שנים, שש שנים יעבוד. 2. יובל וכן יובל של רציעה, עד שנת היובל יעבוד. 3. גרעון כסף, והפדה. 4. שוה כסף, שנא' ישיב גאולתו. 5. שטר שחרור מרבו, ולא סגי שיפקירנו, דגופו קנוי. 6. אמה עבריה: בסימנים. 7. במיתת אביה לר"ל. 8. מיתת האדון. 9. הפקר למ"ד אין גופו קנוי.

ג. לר"ל אמה קונה עצמה במיתת אביה. ומקשינן 1. לא תניא במשנה דיתירה אמה בכך, ודחי תנא ושייר מיתת האדון. 2. ארבעה מעניקים ומהם ג' באיש וג' באשה, ודחי דשייר נמי מיתת אדון. 3. תיובתא מדתניא דמעניקים ליוצא בשנים ביובל במיתת האדון ואמה בסימנים, ובהא א"א לומר שייר. 4. ענק אמה למי, תני חדא לעצמה ואידך לאביה. מאי לאו לעצמה ביוצאה במיתת האב, ודחי דהוי ביוצאה בסימנין וכשאינו לאב.

ד. למי מעניקים ומ"ט 1. יוצא בשש שנא' בו הענק תעניק. 2. היוצא ביובל. 3. במיתת האדון 4. אמה בסימנין, וילפינן שנא' וכי תשלחנו. 5. בבורח ופגע בו יובל, פליגי אי נחשב אין שילוחו מעמך. 6. חלה חייב להשלים, אם חלה ארבע ולא עשה עבודה מועטת דמחט, דהוי כבורח שמחויב להשלים.

דף י"ז

*כמה מעניקים. *צאן גורן ויקב. *הצריכותא. *שיעור הענקה. *לעבוד בו ויורש. *ירושות גוי. *מנין מה"ת.

א. כמה מעניקים 1. לר"מ ט"ז סלעים מצאן גורן ויקב, ובגז"ש ריקם מחמשה סלעים מבכור. 2. לר"י שלשים כעבד בגז"ש נתונה ומשום, וילפינן עבד מעבד, וס"ל תפשתה מועט. 3. לר"ש בגז"ש חמשים כערבין, והילפותא להו"א מנתינה ולמסקנא ממיכה. ובמרובה שנא' אשר ברכך, למעט

משתי כסף דראיה.

- ב. ילפינן צאן גורן ויקב 1. לר"מ לט"ו סלעים. 2. לאידך לרבות כל דבר דבכלל ברכה, ולמעט פרדות אף דאיכא שבח בגופן, או כספים דעביד בהו עיסקא.
- ג. הצריכותא 1. צאן לבע"ת. 2. גורן לגידולי קרקע. 3. יקב למעט כספים או פרדות.
- ד. הענק תעניק והשיעור 1. לת"ק מכל מקום אף בלא נתברך, ובנתברך יש להוסיף. 2. לראב"ע דוקא בנתברך יעניק כשיעור, ודברה תורה בלשון בנ"א.
- ה. לעבוד בן ויורש 1. עבד עברי עובד הבן ולא את האת, שנא' שש שנים יעבוד לרבות בן, ועבדך שש שנים למעט את. ועדיף בן שקם תחת אביו ליעוד ולשדה אחוזה, ואח קם רק ליבם. 2. אמה עבריה לא עובדת לבן, שנא' ואף לאמתך תעשה כן כנרצע. 3. נרצע לא עובד את הבן, שנא' ועבדו לעולם. 4. נמכר לגוי לא עובד לבן, שנא' וחשב עם קונהו.
- ו. ירושות גוי ומנין 1. גוי את אביו יורש מדאורייתא. 2. גר את הגוי רק מדרבנן, מהא דיכול להחליף לפני שבאו לרשותו, ותקנו זאת כדי שלא יחזור לסורו. 3. בבני הגר, גוי את לא תקנו כלל, וכן אין רוח חכמים נוחה היכא דלידתו בקדושה דמיחלף בישראל. 4. הורתו ולידתו שלא בקדושה רוח חכמים נוחה, דלא מיחלף בישראל.
- ז. קראי דירושת גוי את אביו מה"ת 1. וחשב עם קונהו ולא יורשיו, ש"מ שיש לו יורשים. ואידך לא מוכרת. 2. ירושה לעשיו, ודחי דהוי ישראל מומר. 3. ירושה לבני לוט נתתי את ער, ואידך משום כבודו דאברהם.

ש"ס דף י"ח

*יש בעברי ובעבריה. *לחזור ולהמכר. *שפחות ואישות ובגדו. *מה ייעוד עושה. *מוכר בתו אלמנה לכה"ג.

- א. יש בעברי ובעבריה 1. עברי יוצא בשנים, וביובל, ובמיתת האדון, ואין בעבריה שיעדה שיוצאת רק בגט. 2. בעבריה שאין בעברי, שיוצאה בסימנין כשלא יעדה, ונמכרת ונשנית, ונפדית בע"כ. להו"א בע"כ דאדון, ולמסקנא דאב ומשום פגם משפחה.
- ב. להמכר ולחזור להמכר 1. הסתירה אם חוזר ונמכר, מישבינן להו"א בשתי גניבות ודחי בגניבתו משמע טובא, ולמסקנא בשני בנ"א. 2. גנב ת"ק ושנה אלף לכו"ע לא נמכר. 3. גנב אלף ושוה ת"ק, לחכמים חוזר ונמכר, ולר"א לא. 3. לר"א נמכר רק בשוה ת"ק וגנב ת"ק, שנא' בגניבתו.
- ג. שפחות ואישות, וקרא בבגדו 1. לר"א יש אם למסורת ובגדו בה ומכרה, ולכן אין שפחות אחר שפחות. 2. לר"ע יש אם למקרא, ובפרש האדון בגדו עליה, לכן אין שפחות אחר אישות. 3. לר"ש אין שפחות אחר אישות ולא שפחות אחר שפחות. דס"ל יש אם למקרא ולמסורת.
- ד. בעינן אי ייעוד עושה אירוסין או נישואין, ונפ"מ ליורשה להטמא ולנדרים. ומייתי 1. בבגדו בה לר"ע דאינו מוכרה לשפחות אחר ייעוד אבל לקדשה יכול, ש"מ דלא היתה נשואה. ודחי דקאי בקידושין דעלמא, דאח"כ א"א למוכרה. 2. מוכרה אלמנה לכה"ג, ש"מ דעושה.
- ה. מוכר בתו אלמנה לכה"ג, האופן: 1. קדשה עצמה, לא נקראת אלמנה. 2. בקדושי אביה א"א למכרה אח"כ. 3. אלמנה מקדושי ייעוד ש"מ אירוסין עושה, וכו"כ בר"י דס"ל מעות ראשונות לאו לקידושין והייעוד בעבודתה. 4. למ"ד דלר"י בר"י מעות הראשונות לקידושין, מוקי כר"א דיכול למכור לשפחות אחר אישות.

*ייעוד בבנו קטן. *ייעוד בשעבוד. *זמן הייעוד. *קרא לאמה.

- א. יעוד לבנו קטן, בעי אי בנו כל דהו או גדול דומיא דידיה. ומיתי 1. אשת איש פרט לאשת קטן ש"מ דמיעד, ודחי דקרא אתי ליבם כשיש יבם בן תשע. 2. להלכה בעינן יעוד בדעת, ולכן רק בגדול.
- ב. שמעינן מדברי ר"י בר"י דקידושי יעוד בחיוב שמשועבדת לו ולא במעות הראשונות 1. יכול אדם לומר לבתו קטנה צאי וקבלי קידושיך. 2. מקדש במלוה שיש עליו משכון מקודשת, דהכא המעות הלואה והבת היא המשכון.
- ג. המייעד אומר לה בסוף שש שנים הרי את: מיועדת, מקודשת, מאורסת, ונוהג בה מנהג אישות. והזמן: 1. לרבנן אף סמוך לשקיעה, דנסמך על מעות הראשונות, וכמקדש מעכשיו ולאחר ל', וקמ"ל דכאומר מעכשיו הוי. 2. לר"י בר"י דמקדש בעבודתה, דוקא ביש שהות ביום לעשות שו"פ, ומשל למקדש לאחר ל' ואחר קידשה בתוך ל' דמקודשת לשני.
- ד. קרא לאמה 1. לר"מ לומר דהפוסק ע"מ שלא לייעד חל, ואינו כמתנה עמש"כ בתורה. 2. לרבנן לומר שמוכרה לפסולים. וא"א לומר ק"ו מקדושיך, דבנערותה האב רק מקדש את בתו ולא מוכרה. 3. לר"א לומר דמוכר לקרובים, דפסולים ילפינן מק"ו. וי"א דרבנן מודו דמוכר לאביו, משום דאיכא בבנו צד ייעוד.

*אם בגפו. *הפדיון בהשביח והכסיף. *הקושיות. *אבק שביעית. *גאולה לחצאין בעבד. *חצאין בערי חומה. *הקדש לחצאין ויוכיח.

- א. אם בגפו 1. לת"ק בגופו, לומר דלא יוצא בראשי איברים, ואף שהאדון משלם לו דמי עינו לא יוצא. 2. לראב"י נכנס ויוצא יחידי, שאין רבו מוסר לו שפחה אם אינו נשוי מקודם.
- ב. פדיון בהשביח והכסיף 1. השביח מחשבין כמכירתו, שנא' מכסף מקנתו. 2. הכסיף מחשבין כדהשתא, שנא' בנמכר לגוי כפי שניו, וילפינן בגז"ש לישראל.
- ג. הקושיות בהשביח והכסיף 1. נדרוש קראי לחומרא, ודחי מדאקיל רחמנא עמך במאכל ובמשתה ושינה. 2. נחמיר מדריב"ח דקשה אבקה של שביעית וא"כ נמכר בעונו, ודחי דהחזירו הכתוב לפדותו כדי שלא לדחות אבן אחר הנופל. 3. נימא נגאל שלא יטמע ונחמיר בפדיון, ודחי מקראי רבות ומעט בשנים. 4. אין לומר דהפסוק קאי על שנים ולא בהשביח והכסיף, מדאמר בשנים ולא שנים.
- ד. קשה אבקה של שביעית, ומנין 1. מוכר מטלטלין מיד עמיתך, וסמוך לשביעית. 2. שדות, מאחזתו. 3. ביתו, בית מושב. 4. בתו, דעדיפא מבריבית כיון שמגרעה ויוצאה. 5. מלוה בריבית, דסמוך לנשך ותרבית. 6. מוכר עצמו לישראל. 7. לגר. 8. לגר תושב. 9. לגוי. 10. משרת לע"ז.
- ה. גאולה לחצאין בעבד, בעי ופשט דאסור בשדה אחוזה בגז"ש גאולתו. ומשכחת בחצאין 1. לקולא, בשילם חצי והשביח, והמקרה שנמכר ביוקר והוזל ואז שילם והתיקר. 2. לחומרא, בשילם חצי והוזל וכעת שווה כמו דמי פדיונו. דאי לא נפדה לחצאין יוצא דהמעות פקדון, ואם נגאל לחצאין משלם חצי דמיו ואז יוצא.
- ו. חצאין בערי חומה 1. לרבנן בעינן האם ילפינן משדה אחוזה, או לא דלא גלי קרא. 2. ולר"ש גואל לחצאין, דדריש טעמא דקרא.

ז. מקדיש גואל לחצאי, דילפינן מקרא ואם גאל יגאל, ואין לומר דא"צ קרא דנילף בק"ו משדה אחוזה שנגאלת לחצאין, כ"ש הקדש שיפה כחו ליגאל מיד, דדחינן יוכיח 1. בתי ערי חומה שנגאל מיד ולא נגאל לחצאין, ופריך דהורע כחו ליגאל לעולם. 2. מהצד השוה דשדה אחוזה ובתי חומה נילף דלא נגאל לחצאין, ודחי דהורע כחם ליגאל בשנה שניה. 3. למסקנא הפירכא מעבד עברי הנמכר לגוי, שנגאל בשנה שניה ולא נגאל לחצאין, להכי איצטריך קרא דהקדש נגאל לחצאין.

פ"ד ב"א

*גאולה בקרובים בע"כ. *הקושיות. *מרצע. *כהן. *יפ"ת לכהן. *קראי ביפ"ת.

א. בערי חומה נגאל בקרובים בע"כ של הלוקח. והצדדים: 1. האם מקרא גאולתו ילפינן דנגאל כשדה אחוזה. 2. או אתי למעט חצאין וכרבנן, ופשט דלא נגאל.
ב. מותבינן 1. גאולה לרבות בתים, ודחי לבתי חצרים ולקבעו חובה כר"א, וקשיא מאי בכל. 2. יגאלנו ג' פעמים לרבות כל הגאולות כסדר הזה, ודחי לבתי חצרים ולקרוב קרוב קודם.
ג. מרצע, דרשינן 1. לרבי דוקא ממתכת, דדריש כללי ופרטי דכעין הפרט. 2. לר' יוסי לרבות סול סירא מחט ומקדח ולמעט סם, דדריש ריבה מיעט וריבה. 3. ד"א למרצע הגדול, שנא' המרצע.
ד. דיני כהן 1. לר"א רוצע באליה, ולחכמים בתנוך מדאין רוצעין כהן, ש"מ דנעשה בעל מוס. 2. בעינן אי מוסר שפחה כנענית, לרב שרי דחידוש הוא, ולשמואל אסור דהתרבו במצוות. ומקשינן מדעבד כהן צריך להרצע, ואם אסור כיצד אמר אהבתני. 3. יפת תאר לרב הוי חידוש להכי שרי לכהן, ולשמואל אסור שישנם במצוות יתירות.
ה. המחלוקת ביפת תאר לכהן 1. לל"ק ביאה ראשונה לכו"ע שרי ופליגי בשניה. 2. לל"ב בראשונה פליגי משום יצה"ר, ובשניה אסור לכו"ע דהויא גיורת.
ו. קראי ביפת תאר 1. בשביה, שעת שביה. 2. אשת, אף אשת איש. 3. יפת תואר, כנגד יצה"ר. 4. וחשקת, אף שלא נאה. 5. בה, ולא בשתים. 6. לקחת, דתפסי קידושין. 7. לך לאשה, ולא לאחר. 8. והבאתה, שלא יבא במלחמה עליה.

פ"ד ב"ב

*עברי שלא נרצע. *חיוב הרב בעבדו. *הרציעה. קניית כנעני. *האופנים בחזקה.

א. מתי עבד עברי אינו נרצע 1. אמר יאמר שיאמר וישנה, בתחילת פרוטה אחרונה ובסופה, ואם לא אמר לא נרצע. 2. אין לרבו אשה ובנים, שנא' אהבך ואת ביתך. 3. אין לו אשה, שנא' את אשתי ובני. 4. רבו אינו אוהבו, מטוב לו עמך. 5. אינו אוהב את רבו, מכי אהבך. 6. הוא חולה, מכי טוב לו. 7. רבו חולה, מעמך. 8. בעיא בשניה חולים, דאף דהוי עמך מיהו לא טוב לו, תיקו.
ב. חיוב הרב בעבדו 1. שיהא העבד שוה לאדון באכילה שתיה ושינה, מכי טוב לו עמך. 2. הוא ובניו, דחייב במזונות בניו אף שיכולים לחזר על הפתחים. 3. ויצאה אשתו, שחייב במזונותיה אף שיכולה לעשות ולאכול.
ג. הרציעה 1. באזנו ובדלת, שירצע האזן והדלת יחד. 2. מזוזה, שיהא הדלת מעומד. 3. מה נשתנה אוזן, ששמעה על הר סיני כי לי בני ישראל עבדים וקנה אדון לעצמו. 4. מה נשתנו דלת ומזוזה, שה' במצרים פסח על המשקוף והמזוזה.
ד. כיצד קונים עבד כנעני 1. כסף. 2. שטר. 3. חזקה, שנא' והתנחלתם לרשת אחוזה, הוקשו עבדים לקרקעות. 4. חליפין, והתנא לא מנה דאיכא אף במטלטלין. 5. משיכה, והינו שתקפו וקרא לו ובא,

דאל"כ הוי על דעת עצמו. ולא נחשב לתנא משום דאיכא רק במטלטלין. 6 לר"ש אף בהגבהה, שמצינו שקונה בכל מקום.

- ה. חזקה, האופנים: 1. התיר מנעלו. 2. הוליך כליו למרחץ. 3. הפשיטו. 4. הרחיצו. 5. סכו. 6. גרדו. 7. הלבישו. 8. הנעילו. 9. הגביהו העבד לאדון. 10. ביאה בשפחה לא קני אף דמגביהה, דהיא נהנית. 11. ביאה שלא כדרכה לא קני, מגז"ש משכבי אשה או דלמא נהנית.

שאלות לחזרה ושינון

ד. למאי אתי קרא לאמה (4)	דף ט"ז
דף כ'	
א. מנלן דאמה נקנית בשטר (2)	א.
ב. מהו אם בגפו (2)	ב. במה אמה ועבד עברים קונים את עצמם (9) והדיעות.
ב. פדיון בהשביח והכסיף (2) ומנין.	ג. השמועות למ"ד דאמה נקנית במיתת אביה (4)
ג. הקושיות על השביח והכסיף (4)	ד. למי מעניקים ומ"ט (6) והדיעות.
ד. עונש המזלזל באבקה של שביעית (10) ומנין.	דף י"ז
ה. האופנים דמשכחת בעבד גאולה לחצאין (2)	א. הענקה, הסכום ומנין (3)
ו. חצאין בערי חומה (2)	ב. הלימוד מצאן גורן ויקב (2)
ז. מהם הפרכות לק"ו שמכחן רצינו שהקדש יגאל לחצאין (3)	ג. הצריכותא בשלושתם (3)
דף כ"א	ד. הענק תעניק, והשיעור על מי נאמר (2)
א. צדדי האיבעיא בגאולת קרובים בערי חומה (2)	ה. לעבוד בן ויורש (4) ומנין.
ב. הקושיות בגאולת קרובים (2)	ו. הירושות בגוי, ומנין (4)
ג. הדרשות ממרצע (3)	ז. קראי דירושת גוי את אביו מדאוריתא (3) והקושיות.
ד. דיני כהן והמח' (3)	דף י"ח
ה. ביפת תאר לכהן, על מתי פליגי (2)	א. יש בעברי שאין בעבריה ובעבריה שאין בעברי (2) והאופן.
ו. קראי דיפת תאר (8)	ב. נמכר וחוזר ונמכר, המקרים (4) והמח'.
דף כ"ב	ג. שפחות ואישות, ולמאי אתי קרא בבגדו (3)
א. המקרים שבהם עבד עברי אינו נרצע (8) ומנין.	ד. הראיות האם ייעוד עושה. אירוסין או נישואין (2)
ב. חיובי הרב לתת לעבדו העברי (3) מנין והרבותא.	ה. כיצד מוקמינן מוכר בתו אלמנה לכה"ג (4) והקושיות.
ג. מה ילפינן מקראי דרציעה, והטעמים (4)	דף י"ט
ד. כיצד קונים עבד כנעני (6)	א. הראיות האם יש ייעוד בבנו קטן (2)
ה. האופנים בחזקה כיצד (11)	ב. מה שמעינן מדברי ר"י בר"י בקידושי ייעוד (2)
	ג. זמן הייעוד ומ"ט (2)

הושלמה סדרת "דרך ישרה" על כל הש"ס! יצאו לאור בס"ד מסכתות:

מכות שבועות 📖	יבמות 📖	ברכות 📖 עם מחודדין בפ"ד.
עבודה זרה הוריות 📖	כתובות 📖	שבת 📖 מהדורה חדשה.
מחודדין בפ"ד	נדרים 📖	עירובין 📖
זבחים 📖	נזיר סוטה 📖	פסחים 📖
מנחות 📖	גיטין 📖	שקלים ר"ה 📖
חולין 📖	קידושין 📖	יומא 📖
בכורות 📖 עם הקדמות ומושגים	עם תורתך שעשועי, סימני הדף, ותוספתא	סוכה 📖
ערכין-תמורה 📖	בבא קמא 📖	ביצה תענית 📖
כריתות-מעילה 📖	בבא מציעא 📖	מגילה-פורים 📖 עם מדרש, תוספתא, ותמצית מחזיר יין לרמ"א
נדה 📖	בבא בתרא א-ב 📖	מו"ק חגיגה 📖
	סנהדרין א-ב 📖 עם "יש סדר לגמרא" ותמצית כל המסכתא.	

ניתן להשיג: בטל' 054-8479220, ת.ד. 5053 בני ברק, yesodot100@gmail.com מחיר: 5 ₪.

חיבורים נוספים מבית "דרך ישרה":

נשיח בחוקין 1270 מצוות לפי כל השיטות של מוני תרי"ג המצוות.	שירת ישראל - סוגיות מסכת ב"ק.	באהבת תשגה תמיד - שיחות באהבת תורה ודרכי זכירתה מהגאון רבי בונים שרייבר שליט"א.
בחקותין אשתעשע - על תרי"ג מצוות, לשיטת בה"ג ואזהרות ר"ש אבן גבירול.	קיצור חודים מנוקד ומסודר.	איזוהי דון ישרה - כיצד ללמוד לשנן ולזכור, עם הכנה למסכת מכות.
עתיים לתורה - לוחות ללימוד יומי לכל יהודי, עם הרב מרדכי גנוט שליט"א.	קיצור אלשין רות	הקדמות ומושגים - סדר קדשים, ובקרוב בס"ד על סדרי זרעים וטהרות.
	קיצור אלשין אסתר	
	קיצור אלשין איכה	
	בקרוב בס"ד על שה"ש וקהלת.	

☛ ניתן להצטרף לקהל הקוראים,

ולקבל את העלון במייל

לפרטים תגובות והערות:

yesodot100@gmail.com

~182~

המערכת